

Калашнік Євгеній Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Кисельов А. О.,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАТЬ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

На сьогоднішній день, власне, як і декілька років тому, в день створення управління кримінального аналізу, в системі поліції існує велика кількість джерел розрізної інформації. Вона аналізується автономно співробітниками різних служб, і все це зберігається в різних базах, що, в свою чергу, досить незручно. Тому необхідність консолідації всієї оперативної інформації, її подальший аналіз, що сприятиме розкриттю насамперед тяжких і особливо тяжких злочинів, закономірно зумовили необхідність формування якісної генерації кримінальних аналітиків [1], що кваліфіковано та якісно здатні досліджувати оперативно значущий інформаційний простір, реагувати та класифікувати на перспективу як вже актуальні на сьогодні особливості і закономірності скоєння кримінальних правопорушень, так і на цілком ймовірні в майбутньому, тобто необхідність заходів профілактичного характеру також не лишається без уваги.

Виключна багатогранність і складність, висока відповідальність і велика правоохоронна значущість процесу здійснення кримінального аналізу вимагають від аналітиків успішного виконання покладених завдань та функцій, що залежить від низки характеристик, знань, умінь та набутого оперативного професіоналізму. Однак, безпосередньо в цьому дослідженні, прагнемо виокремити вагомість набуття таким фахівцем психологічних якостей та оволодіння новими знаннями та уміннями з психології.

Кримінальному аналітикув мають бути притаманні наступні психологічні характеристики:

– розвинуті інформаційно-аналітичні вміння та навички, що поєднують здібності з узагальнення, синтезу та створення нестандартних моделей ймовірного розвитку подій, такі навички в процесі діяльності перетворюються з психічно розвинутих якостей на психологічну передумову якісного здійснення діяльності;

– уміння діяти за умов дефіциту часу, залежить не лише від безпосередньої функціональної компетентності, але й від низки характеристик кримінального аналітика, таких як почуття

відповідальності, професійної зацікавленості, азарту, честолюбства та бажанням лідерства, що є складниками безпосередньо якісного становлення психологічних якостей фахівця;

– такий собі «педантизм», що є необхідною рисою, адже сенс аналітичної діяльності полягає не просто в пізнанні об'єктивної істини і констатації раціональних висновків, що будуть давати обґрунтовану відповідь на зазначене в запиті завдання, а в доказуванні на основі зафіксованих даних у точно встановлених достовірних інформаційних ресурсах, що походять з абсолютно однозначних джерел або які самі є такими;

– якості ініціативності, що охоплюють як розуміння, так і діяння-наслідки, які полягають у розумінні того, що результат аналітичної діяльності приходить не самопливом, аналітичний продукт здобувається цілеспрямовано, у перевірці як інформації з відкритих та закритих джерел та ресурсів, так і з власних аналітичних припущень, гіпотез (версій), подоланні опору і протидії, з аналізом здобутого, відступами і невдачами, корекцією запланованого, що призводить до досягнення об'єктивної істини;

– стійкість психічного та емоційного стану та володіння ними в необхідній мірі. Стрес та ймовірне професійне вигорання завжди виступають супутниками досить одноманітної діяльності, у зв'язку з чим стійкість психічного та психоемоційного стану є запорукою ефективності та точності в кримінально-аналітичній діяльності.

Зокрема, серед методів застосування психологічного спектру компетентностей, варто виокремити «метод постановки і варіювання розумових задач» [2], що є центральним з-поміж інших в процесі службової діяльності. Даний метод поєднує комплекс навичок із опрацювання розумової задачі:

– будується на антиципації об'єкта пошуку та різнобічних поглядів в ході аналізу;

– здійснюється визначення спрямованості розумових процесів в хід формування результату та виконанню функціональних завдань;

– одним із засобів опрацювання поставленої задачі вбачається рефлексивне мислення, що включає співставлення істинних й альтернативних поглядів на єдині речі, що може сприяти певним умовиводам в інформаційно-аналітичній діяльності;

– визначається спектр можливостей та чітко зазначаються необхідності по залученню допоміжних даних чи суміжних інформаційних баз для виконання результатів задачі (така допомога може передбачати реалізацію можливості формування варіативності результатів);

– надає можливість використання засобів і прийомів вивчення фактів психічних явищ та проявів психічної діяльності.

Підсумовуючи, зазначимо, що виокремлені психологічні якості не є вичерпними, адже людина загалом користується неймовірно багатогранним комплексом психологічних якостей, умінь та навичок, що

реалізуються в безпосередніх діях та взаємодії з особами, речами й процесами, і така діяльність цілком охоплює життя будь-якого, проте професійну діяльність фахівця-аналітика з підрозділу кримінального аналізу найбільш комплексно, орієнтовано і системно, а тому, вбачаємо необхідність проведення подальшої низки досліджень із зазначеної тематики, оскільки актуальність, знову ж таки, беззаперечна.

Психологічні якості, навички, знання та компетентності є фундаментальними і базовими в процесі реалізації повноважень та виконання функціональних завдань співробітниками відносно нового аналітичного підрозділу, про що свідчить як спрямування завдань інформаційно-аналітичної діяльності загалом, так і необхідність та можливість якісного виконання запитів уповноважених органів та підрозділів до підрозділів кримінального аналізу, що здійснюються як для вирішення локальних проблем в ході забезпечення кримінального судочинства чи боротьби зі злочинністю, так і загальних, що поєднують транскордонні проблеми забезпечення безпеки та правопорядку в інтересах держави та суспільства.

Список використаних джерел

1. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

2. Пояснювальна записка до курсу «Методика викладання психології. Способи психологічного впливу у процесі спілкування (переконання, навіювання, наслідування, емоційне зараження)». URL: <https://kerchtt.ru/uk/poyasnitelnaya-zapiska-nastoyashchii-kurs-metodika-prepodavaniya>.

Кишинська Інна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Неклеса О. В.,
викладач кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІТИЧНІ КОМПЛЕКСИ В КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

Розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій зумовлює утворення великої кількості електронних слідів (їх також у літературі називають віртуальними, цифровими, комп'ютерними тощо) у різних електронних пристроях, комп'ютерних мережах та елементах їхньої інфраструктури, які необхідно використовувати для встановлення обставин скоєного кримінального діяння та причетного до нього особи.

Реалії сьогодення обумовлюють тенденцію збільшення нових методів дослідження зазначених слідів та їх носіїв, що потребує